

LAJTORJA

A Kölcsey Ferenc Református
Gyakorló Általános Iskola lapja

XXVII. évfolyam 2. szám 2025. december

A tartalomból

Eredményeink

Az új ötödik osztályok

A Huniverzumban voltunk

Sakkbajnokság a KisTK-ban

Látogatás az Immánuel Otthonban

ELŐSZÓ

„Miután meghallgatták a királyt, elindultak, és íme, a csillag, amelyet láttak feltűnésekor, előttük ment, amíg meg nem érkeztek, és akkor megállt a fölött a hely fölött, ahol a gyermek volt. Amikor meglátták a csillagot, igen nagy volt az örömük. Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt. Kinyitották kincseshűlékeit, és ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát.”

/Máté evangéliuma 2,9-11/

Szeretettel köszöntöm a Lajtorja minden kedves olvasóját a Szentírás szavaival 2025 adventjében. Év végi visszatekintésünket ezúttal érdemes távolabbról kezdeni, hiszen eltelt egy negyedszázad az új évezredből. Iskolánk az időszak kezdetén bizalommal fogadta az ígéretes kijelentést: „Megkoronázod az évet javaiddal, és nyomaidon bőség fakad.”/Zsoltárok könyve 65,12/ Várakozásunk beteljesült, hiszen a huszonöt év mindegyikében volt okunk a hálaadásra lelki és testi javakért.

2011-ig a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájaként szerepeltünk, majd a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Debreceni Református Hittudományi Egyetembe való beolvadása után egy esztendőre egyetemi fenntartású gyakorlóiskola lettünk. A fenntartói jog átadását követően 2012. szeptember 1. napjától a Tiszántúli Református Egyházkerület iskolájaként és a Debreceni Református Kollégium egyik intézményeként vagyunk nyilvántartva. Feladataink, tevékenységeink ugyanakkor nem változtak: az alapfokú oktatás mellett folyamatosan biztosítjuk az egyetemi hallgatók gyakorlati képzését, a tanítói és lelkipásztori hivatásra való felkészítést. Mindezt egy olyan szeretetközösségben tesszük, melynek tagjai a gyerekek, a nevelők, a technikai dolgozók és a szülők is. Úgy tekintünk tanítványainkra, mint akiket Isten ajándékként és lehetőségként egy időre ránk bízott azért, hogy neveljük őket a nekik megfelelő módon. Fontosnak tartjuk az esztétikus környezetet és a derűs légkört, hogy ezek által a gyermekek otthon érezzék magukat az intézményben. Jó megtapasztalni a mindennapokban, hogy a hozzánk járó diákok tiszteletet tanúsítanak egymás személye és teljesítménye iránt.

A hosszú idő alatt sokat javultak tárgyi feltételeink. Iskolánk belső udvara jelentős mértékben átalakult (sportpálya, játszóvár, szabadtéri tornapark), az első udvarra lifttel ellátott lépcsőház épült, a tornaterem felső szinttel bővült, s a korábban egyemeletes épületszárny az emeletréépítésnek köszönhetően öltözőknek és sportszertáraknak biztosít helyet. Megvalósult az épület teljes körű hőszigetelése a homlokzatok színezésével egyidejűleg, továbbá a világítás és fűtés korszerűsítése. Végbement az ablakok cseréje, és megjelentek a színes, átlátható tantermi ajtók. Az intézmény által megvásárolt épületrészben multifunkcionális tantermet (rajz, technika) alakítottunk ki. A Vár utca felőli épületszárnyra történő emeletréépítéssel irodák, lépcsőházak, zsibongó és tantermek létesültek. Negyvenkét tanterembe új iskolai padok, székek, szekrények, valamint a legkorszerűbb digitális oktatástechnológiai eszközök kerültek.

A jelenlegi tanévet is kiváló körülmények közt kezdhettük. A szeptember óta eltelt közel négy hónapot a lendületes és kintartó munka, a rend és a nyugalom, valamint diákjaink sikerei jellemezték. Az őszi időszakban végzett munkáért ezúton is köszönetemet fejezem ki a gyakorlóiskola egész közösségének!

Az első gyertyagyújtás óta örömteli várakozással telnek napjaink az ünnepi díszbe öltöztetett épületben. Egymást követik az izgalmas és hangulatos rendezvények: karácsonyi vásár, idegen nyelvi parti, Mikulás-váltó, adventi váltó és ajándékvadászat, Kosárgála, karácsonyi versmondó verseny, ásványkiállítás és vásár, a karácsonyi hangverseny a Református Nagytemplomban és végül a karácsonyi istentisztelet.

A téli szünet december 22-én kezdődik, s a megérdemelt pihenés után január 5-én találkozunk újra az iskolában.

Az iskolavezetés és a tantestület nevében valamennyi tanítványunknak és családjának áldott karácsonyi ünnepet és békés, boldog új esztendőt kívánok!

*Ember Sándor
igazgató*

Karácsony

„Mert az én angyalom előtted megy...”

(II. Mózes 23,23)

Sokféle adventi naptár van, finom csokoládékkal, apró meglepetésekkel. Izgatottan kinyitysz egy ablakot, december 1-től 24-ig, kíváncsian várva, hogy vajon mit rejt aznap?

Az egyik adventi naptár nem csokoládékat, hanem meséket rejt. 24 ünnepváró történetet, népmesét, legendát, hogy segítse és megkönnyítse az adventi készülődést.

Az első ablak mögött egy angyaltörténet rejtőzik, lássuk, miről szól!

Azt mesélik, hogy advent idején négy angyal érkezik a Földre. Az első, csak jár-kelel az emberek között, de azok annyira készülődnek az ünnepekre, hogy sokszor észre sem veszik, ki van közöttük. Az angyal, azért száll le az égből, hogy megnyissa a lelkeket egymás felé.

A második angyal aranyszázból szőtt kosarat tart a kezében. Ez a kosár nagyon törekeny, de az angyal türelmes és kitartó, embertől emberig haladva kutatja azt, amivel megtöltheti. Azt keresi, ami súlytalan, végtelen, nem kerül semmibe, mégis mindennél többet ér. Keresi a reményt, a hitet és a szeretet. Ezekből aztán az angyalok fényes csillagokat készítenek, hogy az emberek felemeljék a tekintetüket, és az égre nézve, szívüket boldogság töltsse el.

A harmadik angyal ünnepváró embereket keres, és ha talál, örömeiben megérinti őket egy fénysugárral. A fény ragyogni kezd az emberek szívében, lelkükbe békesség, a szemükbe csillogás költözik, a világ megtelik várakozással.

Kala Emma Sára 3.b rajza

A negyedik angyal, kezében lantot tart, és énekel a tiszta szívű embereknek. Sok apró angyal kíséri, együtt zengik a béke, a szeretet és a születés dalát. Énekükkel felébresztik a földben szunnyadó magvakat, daluktól nőni kezd a fény, így lesz majd új élet tavasszal a Földön.

Adja Isten, hogy az angyali énekszó és az evangélium örömhíre elvezessen minket a karácsonykor megszületett isteni Gyermekhez, és általa egymáshoz. Áldott, békést karácsonyt!

*Szilágyi Tamás
lelkész, igazgatóhelyettes*

Eredményeink

Bolyai Matematika Csapatverseny

Körzeti forduló

2025. október 10.

1. helyezés (országos döntős) Dezső Vencel (8.c), Tóth Benedek (8.c), Veres Nimród (8.c), Várbíró Benjámin (8.b)

2. helyezés (országos döntős)

Cogoi Sára (3.a), Mezei Botond Kötöny (3.a), Rác Dávid (3.a), Román Vince (3.a)

3. helyezés (országos döntős) Visky Zalán Dávid (8.b), M. Tóth Benedek (8.b), Szabó Zsombor (8.b), Szabolcsi László (8.b)

7. helyezés

Tóth Panna (3.b), Horváth Enikő (3.b), Bákonyi János Hunor (3.b), Béres Balázs (3.b)

9. helyezés

Fekete Nóra (7.a), Püski Panna (7.a), Kiss Vince (7.a), Kiss Máté (7.a)

10. helyezés

Gáll Sarolta (7.z), Pápai Gréta (7.z), Pákh Kornél (7.z)

Gödöllő kupa uszonyosúzó verseny

2025. október 18.

Mizsák Márton 4.b

Cápa korcsoport

50 m uszonyos gyors 1. helyezés

100 m uszonyos gyors 1. helyezés

200 m uszonyos gyors 1. helyezés

4x100 m Mix váltó uszonyos gyors 3. helyezés

Református Iskolák XXVI. Országos Tanulmányi Versenye

2025. október 22.

Komplex tanulmányi verseny (3-4. évfolyam)

1. helyezés

Dalmi-Dienes Vajk (3.a), Bacsa Gréti (4.b), Kakasi-Zsurka Balázs (4.z)

Angol nyelvi verseny (5-6. évfolyam)

2. helyezés

Gulyás Villó (6.c), Usztics Ádám Zolta (6.c)

Angol nyelvi verseny (7-8. évfolyam)

2. helyezés

Szécsi Dóra (8.b), Szakajda Szidónia (8.d)

Műveltségi vetélkedő irodalomból (6-7. évfolyam)

2. helyezés

Fekete Nóra (7.a), Debreceni László (6.a)

Bibliaismereti verseny

(3-4. évfolyam)

3. helyezés

Németh Szofi Elza (4.z), Pápai Zétény (4.z)

Játékos váltóverseny (3-4. évfolyam)

2. helyezés

Asztalos Ákos András (4.z), Cogoi Sára (3.a), Csukás Tímea (4.a), Püski András (4.c), Szarvas-Pelei Máté (3.b), Tóth Panna (3.b), Vizeli Dorka (4.c), Vizeli Vajk (4.a)

Komplex sportverseny (7-8. évfolyam, lány) 1. helyezés
Tacsi Sára Emma (8.a), Csipkés Veronika (8.a)

Komplex sportverseny

(7-8. évfolyam, fiú)

1. helyezés Tóth-Sturza Martin (8.a), Tóth Attila Márton (8.b)

Komplex természettudományi verseny

(7-8. évfolyam)

2. helyezés

Tóth Benedek (8.c), Szücs Dorottya (8.c)

Matematika verseny

1. helyezés Szilágyi Vince (6.a)

1. helyezés Püski Panna (7.a)

Rajzverseny

2. helyezés Molnár Bea (4.c)

3. helyezés Kállai Eszter (8.b)

Tiszakécskei Református Általános Iskola

XXII. Mesemondó-, Meseíró-, Szépiró-, Kézműves és Angol / Német Fordító Találkozó

2025. november 7.

Mesemondó verseny

arany fokozat: Szilágyi Hanna 5.b

bronz fokozat: Madarász Lilla 6.z

Meseíró verseny

ezüst fokozat: Hegedűs Dániel 5.a

ezüst fokozat: Székelyhidi András 6.a

Szépiró verseny

ezüst fokozat: Futika Kitti 6. e

Debreceni Református Kollégium Gimnáziumának

Regionális angol nyelvi versenye

2025. november.7

3.helyezés

Molnár László Ádám 8.z

A Bolyai anyanyelvi csapatverseny megyei/körzeti forduló

2025. november 7.

2. helyezés (országos döntős)

Cogoi Sára (3.a), Rácz Dávid (3.a), Dalmi-Dienes Vajk (3.a), Simon Rebeka (3.a)

4. helyezés

Juhász-Bölcseki Júlia (6.z), Szövetes Eszter (6.z), Sándor Zsófia (6.z), Kakasi Zsurka Emma (6.z)

10. helyezés

Debreceni László (6.a), Szilágyi Vince (6.a), Székelyhidi András(6.a)

8. helyezés

Makai Laura (7.a), Katona Csenge (7.a), Pálffy Enikő (7.a), Koszta Dóra (7.a)

2. helyezés (országos döntős):

Dezső Vencel (8.c), Farkas Pál(8.c), Kormos Dávid (8.c), Tóth Benedek (8.c)

Svetits Katolikus Ált. Iskola Olvasási kihívás versenye (városi)

3. helyezés:

Dóka Csanád (5.a), Hegedűs Dániel (5.a), Megyesi Tamás (5.a)

Bolyai Matematika Csapatverseny

írásbeli döntő, Hajdúböszörmény

2025. november 14.

12. helyezés

Cogoi Sára (3.a), Rácz Dávid (3.a), Mezei Botond Kötöny (3.a), Román Vince (3.a)

15. hely

Dezső Vencel (8.c), Tóth Benedek (8.c), Veres Nimród (8.c), Várbíró Benjámin (8.b)

24. hely

Visky Zalán Dávid (8.b), M. Tóth Benedek (8.b), Szabó Zsombor (8.b), Szabolcsi László (8.b)

Hatvani Komplex Tanulmányi Verseny

Vármegyei olvasó és prózamondó verseny

angol nyelv

2025.november 14.

3. helyezés

Madarász Lilla, 6.z

Bolyai Anyanyelvi Csapatverseny

írásbeli döntő, Derecske

2025. november 21.

7. helyezés

Cogoi Sára (3.a), Rácz Dávid (3.a), Dalmi-Dienes Vajk (3.a), Simon Rebeka (3.a)

Gratulálunk!

Az új ötödikesek

5. a Osztályfőnök: **Karcza Sándorné**

Berkes Johanna, Budaházi Áron, Darai Benedek Szven, Dobi Marcell Sándor, Dobi Nándor, Dóka Csanád, Hegedüs Boglárka, Hegedüs Dániel, Illés Nóra, Kelemen Lotti, Kelemen Marcell, Kerékgyártó Kitti, Kiss Borostyán, Kolozsvári Gréta, Kovács Zétény, Lukács Lara, Lukács Levente, Megyesi Tamás, Nagy Fanni Réka, Olyszanska Szófia, Ötvös-Tóth Zalán, Papp Petra, Püski Róza, Stieber Szilárd, Stucz Bence, Szabó Zalán, Szép Réka, Török Zsófia, Varga-Opre Gergő, Varró Tímea Laura, Vizeli Örs

5.b Osztályfőnök: **Sarkadiné-Halász Tímea**

Asztalos Ida, Bencsik Bence Zalán, Bobonka Lénárd Kornél, Bodnár Dominik, Csorba Pál, Dezső Kata, Dezső Réka, Gorzó Máté, Iszlai Lili, Juhász Gergő, Király Lili, Kola Zsolt András, Kozma Bence Nándor, Leiter Flóra, Maczkó Ákos, Makó Liza Gréta, Márton Krisztián Géza, Nagy Hanna Angelika, Németh Jonatán, Olasz Levente, Péntek Nimród, Sándor Roland Dániel, Somi Bence, Svantner Balázs, Szegedi Anna Piroska, Szilágyi Hanna, Tóth Marcell, Varga Tibor

5.c Osztályfőnök: **Kurgyisné Nagy M. Zsuzsanna**

Balogh Balázs, Barta János, Battyányi Blanka, Budinszki Zoárd, Dinkó Vince, Dobó Milán, Farkas József Gergő, Farkas Márton, Fedora Kornél, Fekete Attila, Galambosi Zsófia, Gyulai Kincső, Iváncsik Bálint Attila, Ladányi NóriA, Makay Emma, Nagy Tibor, Ondi Viktória, Pancsira Veronika, Péter Mór, Rágyik Evelin, Soltész NóraA, Somogyi Mira Dorina, Tóth Botond, Ujhelyi Benedek Csaba, Valach Bendegúz, Varga Levente, Zsadányi Maja

5.z Osztályfőnök: **Czegle Mária**

Bakó Dávid Kende, Barabás Klára, Barabás Pálma, Baranyi Teodóra, Bartal Zsófi Detti, Czébelly Viktor, Csordás Nóra Anna, Filipinyi-Tóth Dalma, Gyöngyösi Csinszka Róza, Juhász-Bölskei Natália, Kovács Anna, Kovács Kálmán Krisztof, M.Tóth Olivér, Madarassy-Kocsis Nóra, Magyar Anna, Majoros Bánk Levente, Makó Flóra Anna, Nagy Boglárka Hanga, Nagy Marcell, Nagy Norina, Orbán-Müller Anna, Senk Boglárka, Sós Flóra, Suszter Abigél Luca, Suszter Sára Kata, Szabó Ákos, Szabó Janka, Szarvas Lilianna, Szász Katalin, Szopka Hanna Lujza, Tátinec Emili, Tóth Jázmin Kata

Látogatás a Huniverzumban - „Űrutazás”

December 2-án a 6.e és a 6.a osztály Budapestre utazott a Huniverzum kiállítást megtekinteni. Óriási élményben volt részünk. Kicsit úgy érezhettük magunkat, mintha mi is űrhajósok lennénk. Sok interaktív eszközt kipróbáltunk. Először VR szemüveget vehettünk fel, ami olyan érzést adott, mintha a világűrben lennénk.

Ezután megnéztük az első magyar űrhajós Farkas Bertalan szkfanderét. Nagyon érdekes volt még számunkra amikor beülhettünk különböző szimulátorokba, ami bemutatta az űrállomáson történő folyamatokat, kísérleteket. A hajtómű beindítása óriási élmény volt, mivel ezt közelről láttuk és hallottuk. A tárlatvezetésen sok érdekes dolgot mondtak

el az űrhajózás múltjáról és jelenéről egyaránt. Bemutatták az űrhajósok kiképzésének menetét, az űrhajó belsejét, a különböző felszerelését, műszereit. Ami még nagyon izgalmas volt, hogy az űrhajósok napirendjét (étkezés, tisztálkodás, alvás) is megtudhattuk. Ott volt az a kapszula is, amivel Farkas Bertalan és társa leszálltak a földre az űrutazás után. (rajta volt az aláírása is).

A program végén egy tesztet is kitöltöttünk a hallottak alapján. Nagyon hasznos kirándulás volt, és páran úgy döntöttek, hogy űrhajósok lesznek!

Juhász Biborka 6.e és Kneisz Péter 6.e

Köszörűs-Torda Alex 6.e rajza

Sakkbajnokság a KisTK-ban

November 26-án rendeztük meg hagyományos rapid sakkversenyünket, a II. KisTK Sakkbajnokságot, ahol a múlt évet is meghaladó létszámmal voltak jelen iskolánk versenyzői. Eltérés volt, hogy idéntől az 1.-2., illetve a 3.- 4. évfolyam külön korcsoportban versenyezhetett. A felsősök immár hivatalos sakkórát használhattak, így fokozták a verseny izgalmát.

Szervezőként (Béltéki Gáborné Gyöngyi és Ludman Viktor) különösen fontosnak tartjuk a bajnokság megrendezését, hiszen tanulóink nemcsak a sakkal, hanem a sport pozitív hozadékaival is ismerkedhetnek: a türelemmel, a koncentrációval, a csenddel és az empátikus sportszerűséggel, ami különösen fontos a modern világban felnövő nemzedékek számára. A gyerekek nagyon élvezték a versenyt, a hangulatát, az inni - és ennivalókat, valamint a közös játékot.

Folytatás tavasszal, ahol már az éves összetett győzelem is eldőlt!

Eredmények:

1.-2. évfolyam:

1. helyezés: Gyarmati Bálint
2. helyezés: Kiss Gergely Zente
3. helyezés: Komlósi Dávid

3.-4. évfolyam:

1. helyezés: Kállai Abigél
2. helyezés: Rácz Dávid
3. helyezés: Szufelják Máté

Felsősök:

1. helyezés: Kiss Vince
2. helyezés: Nagy Tibor
3. helyezés: Sós Nimród

Ludman Viktor

Ismerd meg Debrecen történetét!

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy pusztaság, amelyet az északi oldaláról erdők öveztek, határában pedig egy bővízű folyó volt. (Ma már csak egy vékony kis csermely a Tóció.) Egyre többször vertek itt táborot különféle népek. Például vandálok, gótok, szarmaták. Magyarokat viszont egészen a 8. évszázad végéig nem találhatunk. Ez a terület jelentős utak kereszteződésében feküdt. Felvidékről (a mai Szlovákia) Tokajon keresztül a déli irányba lehetett eljutni, nyugatról pedig Nagyvárad felé lehetett haladni.

Akár hiszed, akár nem, de még a rézkorból is találtak leleteket a régészek! (A rézkor a fémkorszak első szakasza. Kr. előtt 5. évezred) Előbb csak kis falvakba rendeződött a lakosság.

Róth Zsófia és Paniti Dóra 1.b

Ám mire elérkezett az 1300-as évek ideje, ezek a kis falvak összeolvadtak. Így lett 1361-ben Debrecen mezőváros. (Nagy Lajos király döntése alapján.) Ennek hatására indult fejlődésnek a gazdaság, például az állattenyésztés, a kézműipar.

Az 1500-as években már egyházi központ szerepét is betöltötte a város. 1538-ban alapították a Debreceni Református Kollégiumot. Eleinte csak alsófokú latin iskolaként működött. A reformáció térhódításának következményeként végül főiskolává fejlesztették. Az iskola magas szintű európai műveltséget képviselt és egészen napjainkig nagy tiszteletnek örvend.

1541-ben Magyarország három részre szakadt. A hódító törökök terjeszkedése városunkat is elérte. Szerencsére azonban a sereg megállt a város határánál. Nem akarta elpusztítani, hanem fizetésre kényszerítette. A város elöljárói úgy gondolták, hogy inkább fizetik az adót a szultánnak és pasáinak, csak megmaradhasson Debrecen különleges helyzete. A hit átsegítette őket mindenben. "Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?" A városban erős volt a céhek összetartása. (A céhek a hasonló mesterséget űző iparosok önkéntes társulásai.) Egy-egy utcában éltek együtt és néhány név még mindig őrzi a tevékenységük emlékét. Például: Bádogos, Bodnár, Bojtár, Csapó, Csizmadia, Fonatos utca.

1693-ban az akkori uralkodó I. Lipót szabad királyi város címet adományozott Debrecennek. Ekkor már fontos kereskedelmi, mezőgazdasági és kulturális központ volt.

Kirs Mónika

A két Bolyai verseny

A 3. osztály két Bolyai versenyen vett részt az utóbbi időben, aminek a csapattagjai voltunk.

Először a Bolyai Matematika Csapatversenyre készültünk, aminek a körzeti fordulóját 2025. október 10-én rendezték meg az iskolánkban. Márti néivel sokat gyakoroltunk, hogy minél ügyesebbek legyünk. A csapatunk tagjai voltak még raj-

tunk kívül: Mezei Botond Kötöny és Román Vince. Sikertől 2. helyezést elérni, ezért továbbjutottunk az országos döntőbe. Ezután béreltünk egy buszt és elindultunk november 14-én az írásbeli döntőre Hajdúböszörménybe. Ott is nagyon jól szerepeltünk és a 12. helyet értük el. A csapatnevünk „Villám csapat” volt.

Mi ketten bekerültünk az osztály Bolyai Anyanyelvi Versenyre készülő csapatába is. Nagyon örültünk neki, annak ellenére, hogy egyszerre kellett készülni a két versenyre. Ennek a körzeti fordulója 2025. november 7-én volt az iskolánkban. Itt is 2. helyet értünk el, így készülhettünk az országos döntőre, ami november 21-én volt Derecskén. Ismét szép eredményt értünk el, a 7. helyen végeztünk. Nagyon szuperek voltak a verseny során a csapattársaink: Simon Rebeka és Dalmi-Dienes Vajk. Jó volt, hogy ugyanazzal a busszal utaztunk megint. A csapatnevünk „Úrhajósok” volt.

Reméljük, jövőre újra megpróbálhatjuk, és legalább ilyen szép eredményeket érhetünk el.

Cogoi Sára 3.a és Rácz Dávid 3.a

Készen állsz a tudományra?

Egy esős vasárnapi napon ahelyett, hogy szobánk csendjében játszottunk volna, egy csapattal elmentünk a Kölcsey Központban megrendezett 'Készen állsz a tudományra?' elnevezésű rendezvényre. Bár első hallásra nem tűnik éppen olyan programnak amilyenben hétvégén szívesen részt vennénk, de sokkal jobb volt, mint vártuk!

Először elemlámpák segítségével az Agóra által kiállított ho-

logramok keresésre indultunk, ahol szebbnél szebb képeket találtunk. Majd logikai feladatokat oldottunk meg, és ördög-lakatok feltörését kíséreltük meg a csapattal.

Ezen kívül részt vettünk még a Debreceni Egyetem különböző karainak szervezésében megrendezett programokon, mint például kézkрем keverése, illóolajok felismerése szaglással, és megnézhettük a régi pénzérmék szerkezeti felépítését mikroszkópos vizsgálat segítségével. Nagy hatással volt ránk egy „vulkánkitörés”, ami arról szólt, hogy száraz jéghez forró vizet öntöttek. Nagyon látványos és izgalmas kísérlet volt.

Az elektromosság erejéről is láthattunk kísérletet, ahol alumínium pohárcák repkedtek a levegőben. Aztán töltések hatására már a hajszálaink is égnek álltak. Ez egy kifejezetten vicces kísérlet volt, amin jót szórakoztunk a tanulás mellett. Mindezek után legő robotokat programozhattunk a HelloWorld program segítségével, ami egy hatalmas sikerélmény volt. Utána levezetésképpen megnéztünk egy LED-es világító mini karácsonyfát, ami szerintem nagyon aranyos és szép volt.

Nekem nagyon tetszett az egész nap. Jól éreztem magam, hisz sok új információra tehettem szert, és még a baráti kapcsolatainkat is építhettem.

Bakó Anna 7.a

Látogatás az Immanuel Otthonban

Hallottál már az Immanuel Otthonról? Ez egy különleges hely, ahova beteg gyerekek járnak. Mi ide látogattunk el az osztályunkkal. Nagyon sok szeretettel vártak miket. Megmutattak egy kis részletet a mindennapjaikból. Sokat játszottunk a gyerekekkel. Kipróbálhattuk, hogy milyen a kerekesszék használata, milyen érzés lehet nem látni, majd azt is, hogy hogy fejezik ki magukat azok a gyerekek, akik nem tudnak beszélni. A napot játékkal zártuk.

Balogh Barbara 7.d, Nagy Panka 7.d és Lehoczky Fanni 7.d

Októberben a hittanárunkkal, Zsuzsa néniel és osztályfőnökünkkel, Csilla néniel ellátogattunk az Immanuel Otthonba. Az iskolából busszal mentünk. Találkoztunk az ott tanulókkal, üdvözlöttük egymást. Megnéztünk egy rövid bemutató filmet, majd két csoportra osztottak bennünket. Az egyik csoportnak bekötött szemmel egy akadálypályán kellett végigmennie, úgy hogy egy kísérő segített végigjutni rajta. A másik csoport olyan oktatási eszközöket próbált ki, amelyek segítségével az ottani diákok tanulnak és a legizgalmasabb feladatként kerekesszékes versenyen vett részt. Az „immanueles” diákok lelkesen szurkoltak nekünk. Aztán cseréltünk. Végül körbeültünk és mindenki elmondhatta az élményeit, benyomásait a látogatással kapcsolatban. Tanulságos volt számunkra ez a látogatás, hiszen megtapasztalhattuk, hogy nem kell megijedni, ha olyan emberrel találkozunk, aki valamilyen fogyatékoságban szenved, tudunk vele kapcsolatot létesíteni. Megtapasztalhattuk, hogyan lehet

segíteni vak vagy mozgássérült embereknek.

Gnáj Dániel 7.d és Szász Erik 7.d

Rendhagyó óra az Immanuel Otthonban

A legelső dolog, ami mindenkinek feltűnt, hogy milyen szép, tiszta, új épületben, környezetben élnek ezek a gyerekek. Találkoztunk néhányukkal és nagyon kedvesek voltak. A pedagógusok szeretettel és türelemmel fordultak a gyerekekhez. A programok is élvezetesek voltak, ugyanis olyan tapasztalatokat szerezhettünk, amiket amúgy sosem éltünk volna át. Az érzékszervek közül a látás hiányát, ezen kívül a járás képtelenségét tapasztalhattuk meg. Hálát adunk, hogy bennünket ezek a hátrányok nem érintenek és egy kicsit elgondolkoztunk azon, hogy jobban becsljük meg azt, ami számunkra magától értetődőnek tűnik.

Kovács Janka 7.d és Szilágyi Zalán 7.d

Az Immanuel otthon látogatása

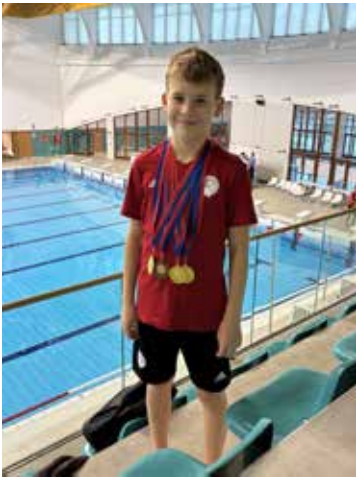
Kicsit félve léptünk be az otthonba, mert még nem tudtuk, hogy mire kell számítani. Amikor beléptünk és megláttuk a sérült gyerekeket, már nem volt bennünk félelem. A gyerekek nagyon kedvesek, okosak és jószívűek voltak. Nagyon szuper kis programokat szerveztek a gondozók nekünk (pl: kerekesszékes verseny, vakvezetéses akadálypálya kipróbálása, gyerekekkel beszélgetés, közös játék). Az épület nagyon tiszta szép és rendezett volt. A kezdeti félelem eloszlott, és nagyon jó élménnyel tértünk vissza az iskolába.

Berger Stella 7.d és Simon Petra Mirtill 7.d

Egy Országos Bajnok uszonyos úszó a 4.b-ből

A következő beszélgetés Mizsák Márton 4.b osztályos tanulóval készült, aki hosszú évek óta úszik kiemelkedő eredményekkel.

Mizsák Márton 4.b

- **Mikor kezdted az uszonyos úszást és hol úszol?**
 - Első osztályos koromban, az Úszó Nemzet Programban kezdtem el úszni, ahonnan 2023. márciusában a tehetséggondozó programban kezdtem el járni heti két edzésre. Szeptemberében lettem a DSI igazolt úszója, és a Debreceni Búvárklub igazolt uszonyosúszója.
 - **Mit kell tudni erről a sokak számára különleges sportról? Vannak benne különböző úszásnemek?**

Milyen távokon úszol?

- Azért szeretem jobban az uszonyos úszást, mint az úszást, mert vannak benne olyan eszközök, mint az uszony és a snorkel, amikben azt szeretem, hogy sokkal gyorsabban tudok velük haladni.

- Kik az edzőid?

- Idén szeptemberig Ribár Gábor is az edzőm volt, most jelenleg Mászáros Ákos, Csapó-Nagy Ágnes és Szabó Anita az edzőm.

- Mikor vannak az edzéseid?

- Minden hétköznap 16.30-tól 18 óráig.

- Melyik úszásnemből indulsz a versenyeken? Vagy esetleg több is van, amiben indulni szoktál?

- 50 méteres uszonyos pillangóban és 50, 100 és méteres uszonyos gyorsúszásban szoktam indulni.

- **Nagyon fiatalon elkezdted már úszni és a nagyon sok edzésen túl már most is remek eredményeid vannak. Egészen pontosan miket is értél már el eddig?**

- Sok versenyen voltam már, de a legbüszkébb az országos bajnoki címekre vagyok. 2024-ben 50 méteres uszonyos gyorsúszásban, idén pedig 100 méteres uszonyos gyorsúszásban lettem országos bajnok, és ezek mellett két második helyet is szereztem.

- Mikor és hol voltak ezek a versenyek?

- Egy évben 7-8 verseny van, melyeket mindig hétvégén rendeznek. Ezek a versenyek Egerben, Dunaújvárosban, Kecskeméten, Gödöllőn, valamint Gyöngyösön kerültek megrendezésre.

- Az úszásról azt tartják, hogy egy olyan sport, ami nem sérülésveszélyes. Szerinted igaz ez?

- Alapvetően igaz, csak kisebb balesetek fordulhatnak elő. Például, hogy a kezünket elvágja valami, vagy beütjük valaminket.

- Mesélj egy átlagos napodról és egy hetedről? Mennyire határozza meg az úszás a mindennapjaid programját?

- Minden reggel hét indulunk az iskolába, ahonnan délután négy órakor egyből az uszodába megyünk.

- Hogyan történik egy úszó felkészülése egy nagyobb versenyre, például egy országos bajnokságra?

- A versenyre való felkészülés abban különbözik a többitől, hogy edzéseken sokkal több fejest és fordulót gyakorlunk, valamint az edzők úgy állítják össze az edzéstervet, hogy a legjobb formánkat hozhassuk a versenyen

- Sok sikert kívánunk neked mind a sportban mind a tanulásban!

- Köszönöm! Áldás békességg!

A riport elhangzott az iskolarádió 2025. 12.4-i adásában.

A riporterek **Kozma Veronika, Fekete Nóra, Koszta Dóra - 7.a** voltak.

Savanyúság készítés

Felidézve a régi hagyományokat és konyhatechnikai eljárásokat, a 4.c osztály tanulói csalamádé savanyúságot készítettek.

A gyerekek készítették elő a zöldségeket. Mosták, tisztították, darabolták a vitaminban dús paprikát, hagymát, uborkát, répát. Amikor már minden a tálban volt, hozzákevertük a

gyalult káposztát és a fűszereket. Egy napig állni hagytuk, majd üvegbe rakták a gyerekek a finomságot.

Készítettünk hozzá címkét, és az üveg tetejére dísz batikoltunk.

Aki szeretné elkészíteni, a receptet a képek között megtalálja.

Daruvonulás a Hortobágyon

Az őszi időszakban iskolánk négy osztálya - 3.d, 4.b, 4.c, 4.z - a Hortobágyra látogatott el egy délután. Talán furcsa az időpont, de a kirándulás célja az őszi daruvonulás megtekintése volt. Szikrázó nap-sütésben érkeztünk meg a helyszínre. A túrát Szakál Laci bácsi, iskolánk tanára vezette. Nagyon jó helyen, a darvak éjszakázó helyének közelében, táboroztunk le és türelmesen vártunk. Vártunk arra, hogy lemenjen a nap. Ez jelzés a darvaknak, hogy hamarosan sötét lesz, induljanak az éjszakázó helyeik felé. Hamarosan megérkeztek az első csapatok. A várakozás ideje alatt Laci bácsi mesélt a darvak életéről, szokásairól, vonulásáról. „Türelem rózsát terem” tartja a mondás. Megkaptuk a jutalmat, a fejünk felett szálltak el a csapatok! Hallottuk a hangjukat, láttuk színeiket! Meg tudtuk különböztetni a fiókat az idősebb madaraktól. A kirándulás csúcspontja volt, amikor Laci bácsi felállította a teleszkópokat! Így testközelben éreztük magunkat a darvakhoz!

Köszönjük a csodás képeket Jávorka néninek!

Darules

Darvak röptét fűben ülve lestük
Az októberi táj sárgálló csöndjében
Rétek tavak kapuja kitarult
Utazástól fáradt szállást keresőknek
Leballagott a Nap az ég horizontján
Est bűvös leple terült szét a pusztán
S mi örömmel vettük át a természet ajándékát

Papp Jávorka

Egy kapitány sosem ijed meg az árnyékától

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer, egy furcsa nevű, de barátságos hajó: a Balatoni Szörnyeteg, amely a Balaton csillogó vizén, a tihanyi kikötőben ringatózott.

Ez a hajó valójában nem szörny volt, hanem igazi kalandhajó, amelynek legénysége bátor és okos állatokból állt. Mackó kapitány nagy tapasztalatával kiválóan irányította hat fős legénységét: a lelkes matrózait, Kutya Kázmért és Nyuszi Nyufit, az éles eszű navigátort, Bagoly Bélát, a finomakat főző szakácsát, Róka Rudolfot, az elegáns felszolgálóját, Macska Misit, valamint a szemfüles hírhozóját, Sirály Samut.

Történt egyszer, hogy egyik este mulatságot rendeztek a hajón, mert az volt az utolsó hajókázás az évszak zárásaként. Szólt a zene, mindenki táncolt, nevetett, vidáman telt az este, de amikor Mackó kapitány kiállt a fedélzetre, és a korláthoz lépett, árnyéka hatalmasra nőtt. Nyuszi Nyufi matróz, aki épp a csillagokat bámulta, a hold fényében, meglátta Mackó kapitány árnyékát, rémülten megbotlott, és a hideg vízbe esett. Sirály Samu nyomban jelezte a kapitánynak a balesetet. A kialakult helyzet miatt pánik tört ki a hajó fedélzetén.

- Ki kell menteni a matrózt! – adta ki a parancsot Mackó kapitány gyorsan és magabiztosan. Kutya Kázmér azonnal a vízbe ugrott. Nyakon ragadta matróz társát, és kihúzta a hideg vízből. A Nyuszi Nyufi vacogva nézett a kapitányra. Most mi lesz? - gondolta magában. Bagoly Béla látva a

kétségbeesetten vacogó Nyuszi Nyufit bölcsen azt mondta:

- Nem szégyen megijedni!

Mackó kapitány ezen elgondolkodott, és mosolyogva vigasztalta meg matrózát:

- A félelem természetes, de ha tanulsz belőle, egyre magabiztosabb és bátrabb leszel!

A hajó ezután elindult a Balaton vizén a kikötő felé a teljes társasággal. A legénység tapasztaltabban, bátrabban tért vissza. Tanultak a hibájukból, és hálásak voltak kapitányuknak, hogy milyen jó, egymásnak segítő csapat gyűlt össze a Balatoni Szörnyeteg hajójára.

Hegedűs Dániel 5.a

Róth Zsófia 1.b rajza

Irány a jég! Adventi korcsolyázás Debrecenben

A negyedéves sportrovatunk második részében a téli sportokra fókuszálunk: míg legutóbb a dartsot mutattuk be, most a korcsolyázás világába lépünk. Ez a mozgás nemcsak szórakoztató, hanem remek közösségi élményt is nyújt osztálytársakkal vagy barátokkal. De vajon hol találunk olyan helyet, ahol lehetőség kínálkozik a téli sport kipróbálására? Debrecenben az adventi időszak egyik visszatérő kedvence évek óta a főtéren kiépített korcsolyapálya, amely nemcsak méretével – közel 750 négyzetméter – tűnik ki, hanem azzal

is, hogy egy mintegy 120 méteres jégfolyosón lehet körbekerorcsolyázni a Kossuth-szobrot.

A tavalyi év adatai alapján körülbelül 30 ezer látogató váltott jegyet, és több mint 9 ezer diák használhatta díjmentesen a pályát. Erre a tanulóknak újfent lehetősége nyílik: az iskolások hétköznapiokon 8 és 14 óra között ingyenesen korcsolyázhatnak, így a tanulók az osztálytársaikkal együtt próbálhatják ki a jégpályát.

Aki nemcsak az adventi időszakban szeretne korcsolyázni, annak jó hír, hogy a Debreceni Jégcsarnok egész évben várja a sportolni vágyókat. Hétfévenként három különböző időszámban lehet részt venni a közönségekörkorcsolyázáson, így mindenki találhat magának megfelelő időpontot.

MIRE FIGYELJÜNK?

A pályára lépés előtt fontos meggyőződni arról, hogy a korcsolya jól illeszkedik és megfelelően meg van húzva. A jégen mindenki tartson megfelelő távolságot, és kerülje a hirtelen irányváltásokat vagy megállásokat, hogy elkerülje az ütközéseket. A védőkesztyű és a réteges öltözet ajánlott, mert esés esetén jelentősen csökkenthetik a sérülések mértékét.

Kovács Patrik

KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÁLLATVILÁGBAN

Kicsi korom óta nagyon szeretem az állatokat. A kisebbeket és nagyobbakat is. Szeretem azokat a könyveket, amelyek az állatok életéről, viselkedéséről szólnak. Szeretem hallgatni a madarak csicsérgését, és ilyenkor elgondolkodom, miről szólhat az énekük. Volt egy cicám, akit nagyon szerettem. Már tudtam a különböző testmozdulataiból és a nyávogásából, hogy mit szeretne. Mikor volt mérges, mikor hízelgett, mikor akart enni.

Csodálattal figyeltem a hangyákat, méhecskéket munka közben. Honnan tudják, hogy merre kell menniük az élelem után? 10 éve lovagolok, és szeretném jobban megismerni a lovak „jelzéseit”, hogy jobban egymásra hangolódjunk lovaglás közben! Szóval sok más kérdés mellett ezekre szerettem volna megtudni a választ, ezért vágtam bele ebbe a kutatásba.

Az állatok kommunikációjának kulcsszerepe van az állatok életének sok területén, pl. figyelmeztetés, területvédelem, párválasztás. De feltétele a kommunikáció a csoportos együttműködésnek is. Az evolúció során alakultak ki azok kommunikációs formák, melyek segítik az állatok túlélését és sikeres szaporodását.

Mi is az állati kommunikáció? A kommunikáció az állatok, többnyire a fajtársak közötti jelzés, „üzenetváltás”. Az állatoknak szükségük van arra, hogy közöljék és megértsék egymás szándékát, vagyis hogy információt cseréljenek. Ennek eszköze olyan jelekből álló zárt rendszer, amely öröklött képességekre épül, tagolatlan, célorientált.

Az állatok különböző módon tudnak kommunikálni egymással. Ilyenek a vizuális jelek, fizikai érintkezés, hangok és kémiai anyagok kibocsátása. Az állatvilágban a kommunikáció az állatok egymás felé irányuló jelzéseit jelenti. Ugyanúgy, mint az emberi kommunikáció kétirányú folyamat. Ennek során a folyamatban van egy adó és van egy vevő, közte pedig valamilyen csatorna. Az állatoknál annyi a változás, hogy a leadott jelre, akár fajtárs felé irányul, akár egy másik faj felé, az „üzenetet” fogadó egyed meghatározott magatartással reagál rá. Az adó által küldött üzenet leggyakrabban látható jelzések, hangok, szagok útján jut el a vevőhöz.

Az állatokkommunikációjának fő funkciói:

- Felismerés: egymást felismerik az egyedek

Látókóczi Vince 4.c rajza

- Párvás: a szaporodásról cserélnek információt
- Tájékozódás: a szagminta segít a nyomon követésben
- Tájékoztató: információ átadás formája is lehet / Jönnek a ragadozók! /

Az állati kommunikáció fő módjai:

- Vizuális kommunikáció (látás):

- testtartás: vicsorgás, szőrborzolás- figyelmeztető jelzések
- színek és minták: színes tollazat, díszruházat - párválasztás
- mozgások: párvási hajlandóság- násztáncok,
- Akusztikus kommunikáció (hangok):
- hangjelzések: csicsérgés, csipogás, vészkiáltások- ragadozó közeledése figyelmeztetik a fajtársakat.

Kémiai kommunikáció (szagok):

- a szagok /feromonok/ jellemzői, hogy hosszú ideig hatásosak maradnak
- a kültakaró mirigyeiben termelődnek
- segít a fajtársak felismerésében, a táplálékforrás megtalálásában,

jelzi a párzásra kész állapotot

Taktilis kommunikáció (tapintás):

- ritkán fordul elő az állatoknál, a szociális kötődés erősítésére szolgál

A rovarok kommunikációja

A rovarok többféle kommunikációs módszereket használnak az információk cseréjére.

kémiai kommunikáció

Ezek a legfontosabbak az életükben. A méhek, hangyák, termeszek az általuk kibocsátott szagok segítségével vezetik el társaikat az élelemforráshoz. A feromonok fontos szerepet játszanak a rovarok kolónia szervezésében, szaporodásban, a riasztásban is.

vizuális kommunikáció-mozgás

„Waggle dance”- így nevezik a méhek táncát, amely az élelemforrás távolságáról és irányáról közvetít információkat. A méh egy nyolcas alakú mozdulatot végez a tánc közben, valamint változtatja a tánc intenzitását és irányát. Ez alapján pontosan tudja a többi méh, merre kell keresni az élelmet.

akusztikus kommunikáció

A szöcskék és a tücskök hangot bocsátanak ki szárnyuk vagy lábuk dörzsölésével. Ezzel területüket védik, vagy hívják párjukat.

A kételtűek és hüllők kommunikációja

Ezek az állatok környezetükhöz alkalmazkodtak, és képesek különböző módokon információkat közvetíteni egymásnak.

akusztikus kommunikáció

A békák nagyon híresek brekegésükről, amelyet két dologra használnak. Az egyik funkciója a párválasztás. Minden fajnak megvan a maga dala, hangja, így a nőtények könnyebben találnak rá párjukra. A brekegés másik funkciója a terület védelmi szerep, amikor figyelmeztetik a többi hímet, hogy „ez a hely már foglalt”

vizuális kommunikáció-mozgás

A kígyók fenyegető viselkedéssel vagy párzási szándékkal információkat közvetítenek testtartásukkal és testük mozgásával. A gyíkok és a kígyók vizuális jeleket használnak a kommunikációhoz. A gyíkok testtartásukkal és színváltoztatással adnak jeleket egymásnak. Különösen híresek színváltoztató képességükről a kaméleonok. Ezt a képességüket használják ki a párkeresés során, a területvédelem és a veszélyre figyelmeztetés kapcsán

kémiai kommunikáció

A kígyók területüket illatjelekkel jelölik meg. A megfelelő partner megtalálásához is használnak feromonokat. A békák bőrének kémiai összetevői a szaporodási hajlandóságról és az egyedek egészségi állapotáról is hordoznak információkat.

A madarak kommunikációja

Az állatvilágban különösen változatos és lenyűgöző a madarak kommunikációja. A vizuális jelek és az ének egyformán fontos szerepet játszanak a madarak közötti kapcsolatteremtésben.

Akusztikus kommunikáció

Az énekesmadarak nagyon híresek komplex énekeikről. Ezek egyedi hangzásúak és ritmusúak. Az énekek kulcsszerepet játszanak a párválasztásban és a terület védelmében is. A hím madarak éneke azt jelzi a nőtényeknek, hogy milyen egészségesek és erősek.

Sok madárfaj használ különböző hangokat arra, hogy figyelmeztessék társaikat a ragadozókra vagy más veszélyekre.

vizuális kommunikáció

A madaraknál a párválasztási rituálé része a színes tollazat és a különleges táncmozdulatok./ pl. páva, tüzök/

Az emlősök kommunikációja

Ez a kommunikáció rendkívül változatos.

akusztikus kommunikáció

A hangok információkat közvetítenek a táplálékforrásokról, csoporttagok helyzetéről, és a lehetséges veszélyekről.

taktilis kommunikáció

Ez a kommunikáció a majmoknál/ egymás simogatása, kurkászása /a szociális kapcsolatok fenntartásában, a hierarchia megha-

tározásában és a konfliktusok kezelésében is fontos szerepet játszik.

A farkasok és az oroszlanok a vadászat koordinálására, összetett kommunikációs rendszereket használnak.

vizuális kommunikáció

Az emberszabású majmok /csimpánz, gorilla/ gazdag testbeszédet használnak. Ideértjük az arckifejezéseket, testtartásokat és gesztusokat is.

A testbeszéd szintén fontos szerepet játszik az emlősök kommunikációjában. A főemlősök, mint a csimpánzok és a gorillák, gazdag testbeszédet használnak, beleértve a gesztusokat, az arckifejezéseket és a testtartásokat is.

kémiai kommunikáció

Sok emlős faj a területük megjelölésére és a párzási hajlandóság jelzésére illatjeleket használ. Például vizeletükkel és illatmirigyekkel jelölik meg területüket a farkasok és kutyák, hogy figyelmeztessék a betolakodókat.

Tengeri élőlények kommunikációja

Kulcsfontosságú szerepet játszik a tengeri állatok közötti kommunikációban a hangok és a rezgések használata, hiszen a vizuális jelek használata ebben a közegben korlátozott. Különleges kihívásokat jelent a vízi környezet az információ átadás szempontjából.

akusztikus kommunikáció

Több ezer kilométerre is eljuthatnak az óceánban a bálnák énekei. Ezek információt hordoznak a csoporttagok helyzetéről, a párkeresésről és a terület védelméről.

A delfinek tájékozódnak és kommunikálnak az összetett kattogó és füttyögő hangokkal.

A halak közül vannak olyanok, amelyek rezgéseket hoznak létre speciális izmaik segítségével. Ezzel figyelmeztetik társaikat a veszélyre, jelezhetik párzási hajlandóságukat.

A rákoknál és más ízeltlábúaknál is megfigyelhető ez a fajta kommunikáció.

Egyéb különleges kifejezési formákat találunk az állatvilágban

A denevérek a hangok terén különlegesen magas frekvenciájú hangokat adnak ki, amelyek visszaverődnek a tárgyakról. Így tájékozódnak. Ha egymás közt kommunikálnak a hangok sokkal mélyebbek.

Néhány éjjelipeke faj éjjel is egymásra talál, akár több kilométerről is, olyan erős a kémiai érzékszervük. Ez az érzékszervük abban is segíti őket, hogy egy másik ivarú egyed szexuális feromonjaitól ingerületi állapotba kerüljenek. Ehhez elég egy a levegőben befogott molekula is.

Összegzés

A legintelligensebb állatok az emberszabásúak és a cetfélék. De a madarak agya is nagyon fejlett. Nagyon intelligensek és problémamegoldásra is képesek a varjúfélék. A hollók is tudnak emberi hangokat utánozni.

Ezek a kommunikációs rendszerek az evolúció során alakultak ki. Folyamatosan alkalmazkodnak a környezeti változásokhoz. Ezek segítik a túlélést, a szaporodást és a társas kapcsolatok fenntartását

Az állatok kommunikációs képességeit befolyásolja az élőhelyek pusztulása, a klímaváltozás és a szennyezés.

Ahhoz, hogy jobban megértsük és megőrizzük az állatok kommunikációs rendszereit, tudományos kutatásokra és természetvédelmi erőfeszítésekre van szükség. A technológiai fejlődés lehetővé teszi ezt.

Az emberi kommunikáció és társas viselkedés mélyebb megértéséhez is hozzájárul az állatok kommunikációjának tanulmányozása. E rendszerek tanulmányozása segítséget nyújthat az emberi nyelv és kommunikáció kutatásában is. Elősegítheti a természetnek és az élővilág sokféleségének megőrzését.

Orosz Anna Maja 7.b

A cikk a Méliusz Könyvtár XVI. Diákkonferenciájára készült

Richter TETT - nap a Dóczy Gimnáziumban

A Richter Gedeon Nyrt. életre hívott egy TETT (Te és a Természettudományok) elnevezésű mesepályázatot, melynek keretein belül október 21-én Debrecenbe látogattak. Egy természettudományi napot szerveztek a helyi iskolák azon tanulói számára, akik érdeklődnek a kémia, biológia, fizika és földrajz tantárgyak iránt. Helyileg a Dóczy Gimnázium adott otthont a programnak, ahol a Richter képviselői mellett a Dóczy Gimnázium és a Tóth Árpád Gimnázium kémia szakos tanulói és tanárai is részt vettek a tudományos nap programjainak lebonyolításában. Egy kisebb csoporttal (akik kémia és biológia irányban szeretnének továbbtanulni) elmentünk a Dóczy Gimnáziumba, ahol kémiával kapcsolatos előadásokat tartottak nekünk. Elsőként kis csoportos foglalkozáson vettünk részt. Négy állomás volt, ahol kipróbálhattunk különféle kísérleteket. Lángot festettünk, indikátor lapokra rajzoltunk, kémhatást vizsgáltunk. Miután ezeket kipróbáltuk, elmagyarázták nekünk, hogy mit miért láttunk, mi

miért történt. Másodjára érdekes, látványos kísérleteket mutattak be a gimnazisták, tanáraik vezényletével. A kísérletek között volt szagos, hangos és színes. Nagyon érdekes és egyben vicces is volt. Különösen tetszett, hogy a végén minket is belevontak a kísérletezésbe. Utoljára egy olyan előadáson vettünk részt, amin a TETT-mesepályázatról meséltek. Ez a pályázat arról szól, hogy diákok természettudományos témájú mesét írnak, amelyek közül a legjobbkat könyv formájában kiadják. Iskolánk egyik tanulója is kedvet kapott a meseíráshoz, izgatottan várjuk a pályázatának eredményét.

Ez egy nagyszerű lehetőség volt arra, hogy tapasztalatot szerezzünk, tanuljunk és kipróbáljunk valami újat. Én nagyon jól éreztem magam ezen a napon, és rengeteg új dolgot tanultam.

Tacsi Sára Emma 8.a

A kalóz sosem ijed meg árnyékától

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy híres kalóz, aki bátorságáról volt nevezetes. Rémsusz Kapitánynak hívták. A kapitánynak fekete haja és hosszú sűrű szakála volt, fekete szemében merészség csillogott. Sötét fenevad nevű hajóján már bejárta a hét tengert, s közben ezer és ezer kalandban volt része. Hírnevét azzal szerezte, hogy soha nem ijedt meg – még a saját árnyékától sem. A legénysége tisztelte őt bátorságáért és a világ végére is követték volna.

Az egyik kaland alkalmával különös térképet találtak egy kincsesládában. A régi pergamenen egy koponya formájú sziget képe volt látható, és alatta egy figyelmeztetés állt:

"Te, ki belépsz a Koponya Szigetre, csak bátor szívedre számíthatsz. Az Árnyak életre kelnek a ködben, s ha nem vigyázol, végzeted a szigeten leled!"

A legénység tagjai először sorra visszautasították az utat. A Koponya Szigete rossz hírű hely volt: azt beszélték, hogy aki megijed, azt az árnyékok örökre ott tartják a sűrű ködben. Régi legenda volt ez, mindannyian ismerték.

De Rémsusz csak felnevetett:

– Árnyék? Ez pont nekem való kaland, az árnyék nekem nem ellenfél! Fel a horgonyt, irány a sziget!

A kalózok bár féltek, de bíztak a kapitányuk bátorságában. Hét nap és hét éjjel szakadatlan hajóztak végzetük felé. A Sötét fenevad dacolt a hullámokkal. Amikor megérkeztek a megjelölt helyre, a szigetet köd vette körbe. Ahogy beljebb haladtak, az árnyékok megnyúltak, rémisztőbbnél rémisztőbb furcsa alakokat öltöttek. A kalózok sorra menekültek vissza a hajóra, csak Rémsusz ment tovább rendíthetetlenül. A sziget közepén egy furcsa sziklaépítmény állt. A hatalmas sziklák kört alkottak, a földön furcsa ábrák rajzolódtak ki. Amikor Rémsusz Kapitány közelebb ment, a rajzok felizzottak, és egy morajló hang kezdett beszélni hozzá.

– Én a Koponya Sziget szelleme vagyok. Már több száz éve várom azt a bátor embert, aki teljesíteni tudja a sziget próbáját. Te vagy az egyetlen, aki eljutott ideig. Így jutalmad a sziget legnagyobb kincse. Ekkor egy fénylő ládikó emelkedett ki a földből

tele drágakövekkel.

– Vedd el, a tiéd!

Rémsusz Kapitány csak ámult, mert sosem látott még ilyen mesés kincset. A hajóra visszatérő Rémsuzt a legénysége éljenezve fogadta. Tátott szájjal hallgatták a történeteket. És bevallották, hogy bizony már nem bíztak szeretett kapitányuk visszatérésében.

– Ugyan, mitől ijedtetek meg ennyire? - kérdezte Rémsusz Kapitány.

– Az árnyaktól! - kiáltották egyszerre.

– Batorság, hiszen az árnyék csak azt jelenti, hogy fény van valahol. Csak a fény játéka. A bátorság nem azt jelenti, hogy nincs árnyék, hanem azt, hogy felül tudsz rajta kerekedni.

És attól a naptól a Sötét fenevad legénységének egy tagja sem félt. A hajó pedig Rémsusz Kapitánnyal a fedélzetén további kalandokra indult.

Székelyhidi András 6.a

Bécsi Erzsébet 4c

A karácsony története és hagyományai

A decemberi ünnepekör egyszerre idézi fel a kereszténység legfontosabb hagyományait és azokat a népszokásokat, amelyek évszázadokon át formálták a télhez fűződő magyar kultúrát. Karácsony és a hozzá kapcsolódó alakok - köztük Szent Miklós, a Mikulás - mára természetes részei mindennapjainknak, ám történetük jóval régebbre nyúlik vissza. Idei decemberi cikkünkben szeretnénk bemutatni, hogyan alakult ki a karácsony ünnepe, miként formálódott Szent Miklós kultusza, és milyen sajátos téli hagyományokat öriztek meg őseink Luca napjától egészen Vízkeresztig.

1. A karácsony története - a pogány fényünnepektől a keresztény hagyományig

A karácsony eredete jóval korábbi, mint a kereszténységé. Az ókori népek már évezredekkel ezelőtt ünnepeket tartottak a téli napforduló idején, amikor az év leghosszabb éjszakája után újra hosszabbodni kezdett a nappal. A rómaiak Saturnalia néven tartottak ilyenkor vidám lakomákat, ajándékoztak, és sok helyen felfüggesztették a társadalmi korlátokat, ezzel ünnepelve a fény visszatérését. A kereszténység terjedésével a 4. században vált általánossá, hogy Jézus születésének ünnepét december 25-ére helyezték. A választás részben tudatos volt: a fiatal vallás így kapcsolódott rá a már meglévő, népszerű téli ünnepkörre. A karácsony később Európa-szerte különféle helyi hagyományokkal gazdagodott, például Betlehem-

játékokkal, énekléssel, családi vacsorákkal, és az egyik legfontosabb keresztény ünneppé vált.

A 19. századtól kezdve a karácsony fokozatosan polgárosodott: megjelent a karácsonyfa-állítás szokása, amely először a német területeken terjedt el, majd innen indult hódító útjára Európában. A fények, díszek, ajándékok mára szinte mindenhol az ünnep részévé váltak, így a karácsony egyszerre öriz vallási, családi és közösségi jelentést.

2. Szent Miklós kultusza - a történelmi püspöktől a modern Mikulásig

A december 6-ához kötődő Mikulás-ünnep központi alakja Szent Miklós, a 4. században élt myrai püspök. Történelmi személy volt, akit már életében nagy tisztelet övezett jósága és bőkezűsége miatt. Számtalan legenda maradt fenn róla: megmentett bajbajutottakat, titokban ajándékot vitt a rászorulóknak, és a hagyomány szerint ő vált a gyermekek, diákok, hajósok és kereskedők védőszentjévé.

Halála után kultusza gyorsan elterjedt Európában. A középkorban különösen népszerű volt, templomokat, oltárokat szenteltek neki, és országszerte tartották az „iskolás püspök” vagy „Miklós-járás” szokását. A mai ajándékozási hagyomány is ezekből a népszokásokból nőtt ki: Szent Miklós éjjel érkezett, és a jó gyerekeket megjutalmazta.

A modern Mikulás - vagy angolszász területen Santa Claus - azonban már a 19–20. század terméke. A piros ruhás, vidám, szakállas alak nagyban támaszkodik ugyan Szent Miklós alakjára, de megjelenését az amerikai illusztrátorok és reklámgrafikák formálták egységessé. Bár sokat változott, jó szíve és ajándékozó kedve máig a myrai püspök örökségét hordozza.

3. Magyar karácsonyi néphagyományok - Luca napjától Vízkeresztig

A magyar néphagyomány különösen gazdag téli szokásokban. December 13-a, Luca napja varázslatos, hiedelmekkel teli nap volt: ilyenkor kezdték faragni a Luca-széket, amelyről a hiedelem szerint karácsony estéjén láthatóvá váltak a boszorkányok. A gazdák jóslatokat készítettek, például a Luca-cédulák segítségével próbálták megtudni, milyen lesz a következő év termése.

Karácsony este hagyományosan a család ünnepe volt: betlehemezők jártak házról házra, a vacsora alapételei pedig sokáig a böjti fogások voltak. A karácsonyfa-állítás vidéken csak a 20. század első felében vált általánossá.

Vízkereszt napja (január 6.) a karácsonyi ünnepekör lezárása, amikor egyes vidékeken még ma is szokás a házak megszentelése, és ekkor bontják le a karácsonyfa-állítás vidéken csak a 20. század első felében vált általánossá. A nevetés, a fény és a közösség ereje végigkíséri ezt az időszakot, amely sokkal több egyszerű ünnepnél: a téli sötétségben a remény és az összetartozás jelképe.

Ezek a hagyományok - akár ősi eredetűek, akár a modern kor termékei - mind azt mutatják, hogy az emberek mindig is keresték azt, ami összeköti őket: a fényt, a szeretetet, az ajándékozás örömeit. A karácsony ma is erről szól, és talán ezért tud évről évre újra ilyen erővel jelen lenni életünkben.

Sipos Zsanett és Spisák Kincső

történelem-angol szakos hallgatók,
akik a 2025/26-os tanévben közöttünk töltik
hallgatói gyakorlatukat

Tóth Panna 3.b rajza

Ölelésben az örökség - családi kör unokaszemmel

Hajnal van, hajnal van: dédi sűrög-forog,
Konyhájából szállnak mennyei illatok.
Levese gyöngyözik, káposztája rotog,
Palacsintájában kakaópor ropog.
Karjaiba zárva száz puszival fogad,
Rajongása felém, nem múlik el soha.
„Értetek élek én!” - vallja minden szava,
Orromba ivódott bőrének illata.

Csípőjén a múlt már mély nyomokat hagyott,
Mégis talpon van ő, korán, ahogy szokott.
Segíteni akar mindig mindenkinek,
Energiaszintje nem ismer limitet.
Két mankója nélkül nem indul sehova,
De mopeddel száguld boltba és templomba!
Dédikém hangját már messziről hallani,
Pletykákról, sztorikról szeret is mesélni.

Hepp Botond (4.b) a díjátadón

LAPOZGATÓ

A karácsony közeledtével olvassunk néhány szokásról, amelyek jellemzik a különböző népeket, népcsoportokat!

NORVÉGIA

„Romjul” könyvolvasás Karácsony és Újév között: A romjul a két ünnep közötti „pihenős” időszak. Sok norvég ilyenkor szánja rá magát, hogy az ajándékba kapott könyveket elkezdje olvasni. Különösen népszerűek ilyenkor a krimik és a „julehefte”-nek nevezett karácsonyi képregényfüzetek.

IZLAND

A családok december 24-én könyveket ajándékoznak egymásnak, majd a karácsonyi ajándékbontás után egy forró csoki társaságában az egész éjszakát olvasással töltik. A kiadók november végén külön katalógust küldenek ki az embereknek, hogy kiválaszthassák az újdonságokat – emiatt az izlandiak a világon a legtöbbet olvasó nemzetek közé tartoznak.

FRANCIAORSZÁG

Karácsonyi olvasás csendje: a franciák híresen könyvszerető nép. Karácsonykor sok családban az ajándékozás után csendes olvasással töltik az estét. A gyermekeknek gyakran karácsonyi mesekönyvet ajándékoznak (pl. a Mikulás legendáiról).

ANGLIA & USA

Dickens hagyomány: Charles Dickens Karácsonyi éneke világszerte a karácsonyi olvasás központi műve. Már a 19. században is szokás volt családi körben vagy színházakban felolvasni. Ma is gyakran tartanak karácsonyi Dickens felolvasásokat templomokban, könyvtárakban.

Udvarában rózsza tavasztól illatoz,
Takaros a porta, igazán otthonos.
Zöltség, gyümölcs terem nyáron a kertjében,
Befőtt lesz belőlük gyerekek kedvére.
Baromfi kotyogva kukoricát eszik,
Málna dorombol ott, Bogár csahol neki.
Hozzá érkezni egy különleges világ,
Unoka nem kaphat nála jobb dédmamát.

Hitében erős ő, imádkozik bőszen,
A Jóistent kéri: tartsa eszét épen.
„Adok, amíg tudok” - suttogja fülembe,
Ajándék forintot csempész a zsebembe.
Gyönyörködve néz ránk, tükörképe vagyunk,
Ő nekünk a pácban a legfőbb cinkosunk.
Szeretjük Öt nagyon, nem kívánhatunk mást:
Éljen köztünk soká, a mi dédimamánk!

Hepp Botond 4.b

A Családbarát Magyarország Központ 2025-ben első alkalommal hirdette meg a Generációk Találkozása díj pályázatait. Ezen Hepp Botond (4.b) „Az én szupernagymamám” kategóriájában 2. helyen végzett.

A kezdeményezés célja, hogy elismerjék mindazokat, akik jó példát mutatnak a generációk közötti együttműködésében és akik történeteikkel inspirálják a családokat. Több mint 200 pályaműből a zsűri választotta ki a TOP 5-öt, majd közönségszavazással dönt el, kik kapják az elismerést. Botond verse a dédnagymamájáról szól – arról az emberről, aki szeretetével, gondoskodásával és bölcsességével igazi példakép mind a 11 dédunoka számára.

Karácsonyi könyvajánló

Anne Ameling: 3-5-8 perces mesék - Mikulásra és karácsonyra; Pozsonyi Pagonyi Kiadó, 2017.

A meghitt és frappáns 3-5-8 perces mesék egytől egyig igazi ünnepváró meglepetések! Egy közös mézeskalácssütés, vidám szánkőzés, kalandos hógolyócsata vagy egy varázslatos meglepetés a téli erdőben meghitté teszik a Mikulás és a karácsonyváras izgatott napjait. A közel húsz történet tökéletes választás az adventi időszakra: olvass belőle minden este egyet, és hipp-hopp itt a karácsony!

Mind a három kategóriában akadhatnak kedvenc mesék:

Háromperces mesék: Az elkőborolt szarvas

Ötperces mesék: A rablók karácsonya

Nyolcperces mesék: A karácsonyi sárkány

Változatos a szereplőgárda: a kedvességtől és rendességtől megcsömörlött, némi egészséges rosszalkodásra egy földi gyerekhez ellátogató angyaltól kezdve, a karácsonyi hercehurca elől pechére a Mikulás Északi-sarki rezidenciájára közelében megnyugvást kereső jegesmedvéig mindenkivel találkozhatunk. A téli erdőt és az állatokat megleső nagypapa-unoka párostól, a tornacipős Mikulást majdnem lebuktató élesesű kislányig, a karácsonyfára zoknikat aggató, unatkozó szellemig és az anyukát hősziromnyel ugrató testvérekig mindenki megfordul ezekben a történetekben. Monika Parciak vidám színekben fürdő illusztrációi nagyon helyesek, a történet stílusához tökéletesen igazodnak. A fitos orrú, piros pozsgás gyerekek és felnőttek igazi örömet hoznak magukkal.

Bajiné Takács Margit

A Lajtorja elkészítésében részt vettek:

*Bajiné Takács Margit, Emberné Balogh Emőke, Engszler Attila, Fehérné Szóráth Márta, Kirs Mónika,
Leskó Angéla, Ludman Viktor, Mezei Barna, Mrcsné Juhász Anikó, Ordasiné Király Csilla, Orosz Magdolna,
Papp Jázvorka, Szilágyi Tamás*

Készült a DELA Kft. nyomdájában, Felelős vezető: Ujvári Béla, Tel.: 52/955-634

*Felelős kiadó: Ember Sándor igazgató
Lapzárta: 2025-12-04*